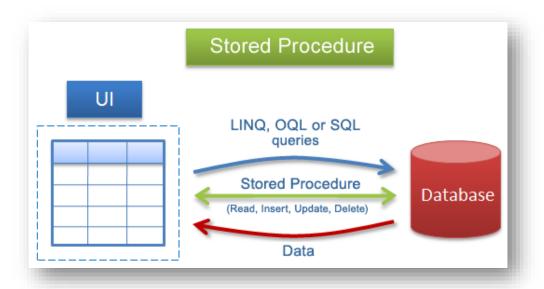

VERİTABANI YÖNETİM SİSTEMLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Ender **Ş**ahinaslan

BÖLÜM -10-

STORED PROCEDURE

GENEL BAKIŞ...

Stored Procedure (SP)

- Extended Stored Procedure
- CLR Stored Procedure'ler
- Sistem Stored Procedure'leri
- Kullanıcı Tanımlı Stored Procedure'ler

Stored Procedure'lerin Çalıştırılması

Stored Procedure'lerin Oluşturulması

Stored Procedure'lerde Parametre Kullanmak

10.1. STORED PROCEDURE

Prosedür, belli bir görevi yerine getirmek için yazılmış program parçacıklarıdır. Başka bir deyişle, herhangi bir işlevi yerine getirmek için yazılan kodların bir paket içerisinde tutulmuş halidir.

Bir prosedür başka bir prosedür tarafından da çağrılabilmektedir. Bu, sık kullanılan işlemlerin bir defa yazılarak programın akışına göre defalarca kullanılmasına olanak sağlamaktadır. Böylelikle kod yazımı ve programlama işlemi kolaylaştırılmış olmaktadır.

10.1. STORED PROCEDURE (DEVAM...)

Stored Procedure'ler <u>diğer programlama</u> dillerindeki fonksiyonlarla aynı işleve sahiptir.

Oluşturulan bir Stored Procedure'e ana program içerisinde bir komut ile ulaşılabilmektedir.

Aynı komut defalarca verilerek procedure çalıştırılabilmektedir. Dolayısı ile procedure defalarca yazılmayıp tek bir defa yazılıp çağrılmış olmaktadır.

10.1. STORED PROCEDURE (DEVAM...)

Stored Procedure'ler, <mark>ilk defa</mark> 1980'li yıllarda Sybase veritabanı sunucusunda kullanılmıştır.

Sorguların önceden hazırlanması ve veritabanı yönetim sistemi içerisinde saklanması en büyük özelliğidir. Dolayısı ile aynı uzayda çalıştığı için daha hızlı sonuçlar alınabilmektedir.

Bir **SP oluşturulduktan sonra <u>veritabanı</u>** içerisinde <u>saklanmaktadır</u> ve ihtiyaç duyulduğunda ise çağrılmaktadır.

10.1. STORED PROCEDURE (DEVAM...)

Stored Procedure'ler, oluşturma şekillerine göre dört'e ayrılır:

- Extended Stored Procedure'ler
- CLR Stored Procedure'ler
- Sistem Stored Procedure'leri
- Kullanıcı Tanımlı Stored Procedure'ler

10.1.1. EXTENDED STORED PROCEDURE

Genellikle <mark>.dll uzantılı</mark> derlenmiş olan prosedürlerdir.

<u>T-SQL dışındaki</u> C, C++, #C, Basic, Delphi gibi dillerde yazılıp derlenirler.

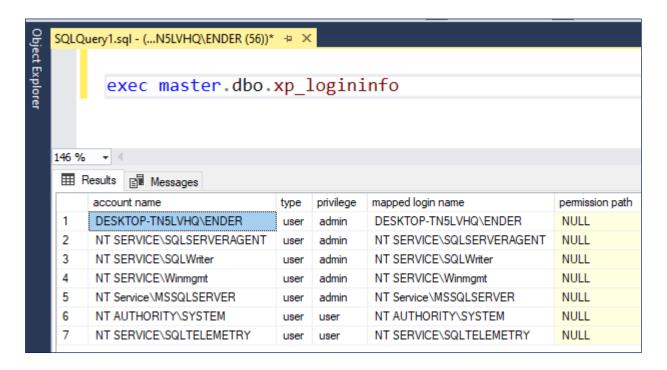
Veritabanı uzayı dışında çalışırlar.

Sistem içerisinde hazır olarak gelen extended procedure' ler genellikle xp_ öneki ile başlarlar, fakat sp_ öneki ile başlayan prosedürlerde vardır.

Bu sistem extended prosedürleri master veritabanı içerisinde tutulmaktadır. Tam nitelikli isimleri db.sahibi.sp-ismi şeklindedir.

10.1.1. EXTENDED STORED PROCEDURE (DEVAM...)

Bütün sistem prosedürleri master veritabanı altında görülebilir. Örneğin veritabanına bağlanan kullanıcıları listelemek için aşağıdaki extended sistem prosedürü kullanılabilir.

10.1.2. CLR STORED PROCEDURE

CLR (Common Language Runtime), SQL Server 2005 sonrasında CLR ortamında herhangi bir dili kullanarak kodlanan SP'lerdir.

CLR ve .NET ile SP'ler, kullanıcı tanımlı fonksiyonlar, ve Trigger'lar gibi nesneleri kodlamak mümkündür. Dolayısı ile SP ve diğer nesneleri kodlamak için CLR' ye ihtiyaç vardır. Bununla birlikte SP için çeşitli CLR prosedürleri'de beraberinde gelmektedir.

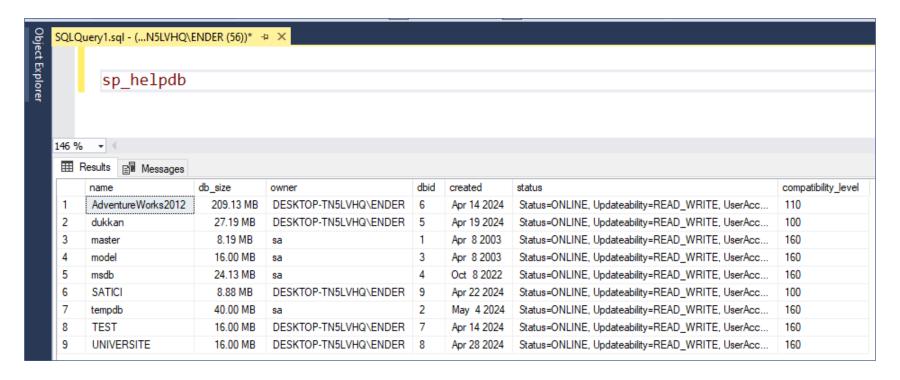
Güvenlik ve denetim gibi konularda CLR SP'ler, SQL Server için büyük avantaj sağlamaktadır.

10.1.3. SİSTEM STORED PROCEDURE

- Genellikle sp_ ön ekiyle başlar.
- Master veri tabanında tutulurlar.
- Extended Stored Procedure'de olduğu gibi tam adlarının yazılması zorunluluğu yoktur.
   Sadece adını yazmak yeterlidir.
- İstenirse tam ismi kullanılarak ta çalıştırılabilir fakat böyle bir zorunluluk yoktur.

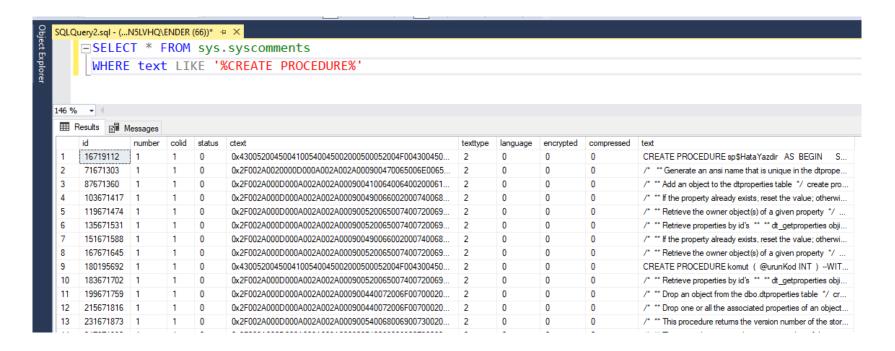
10.1.3. SISTEM STORED PROCEDURE (DEVAM...)

Örneğin sp_helpdb sistem prosedürü veritabanı yönetim sisteminde yer alan veritabanlarını listeler.

10.1.3. SISTEM STORED PROCEDURE (DEVAM...)

SQL Server üzerindeki nesnelerin tanımları, sys.syscomments catalog view'inde durur. Doğrudan bu view'i sorgulamak istediğimiz nesneye daha hızlı ulaşmasını sağlar. Örneğin aşağıdaki ifade o database'de bulunan stored procedure'lerin tanımlarını gösterir.

10.1.4. KULLANICI TANIMLI STORED PROCEDURE

- Programcı tarafından programlanan prosedürlerdir.
- Konu olarak en fazla üzerinde duracağımız prosedürlerdir.
- Geçerli oldukları duruma göre üç' e ayrılırlar:
  - Geçici SP'ler,
  - Yerel SP'ler,
  - Uzak SP'ler.

10.1.4. KULLANICI TANIMLI STORED PROCEDURE (DEVAM...)

Geçici Stored Procedure'ler, özellikle SQL Server'ın eski sürümlerinde kullanılan bir türdür.

—Her oturum açıldığında derlenmesi gereken SP'lerdir.

Yerel SP'ler ise, kullanıcı tarafından oluşturulan ve bu ders boyunca üzerinde duracağımız SP'lerdir.

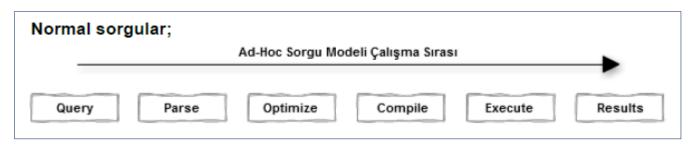
Uzak SP'ler, dağıtık bir modelde tasarlanan ve uzaktaki bir sunucuda yer alan SP'lerdir.

10.2. SP'LERİN ÇALIŞTIRILMASI

SP'lerin performans açısından ne sağladığını anlamak için kodlama aşamasından çalıştırılma aşamasına kadar bütün aşamaları çok iyi anlamak ve bilmek gerekmektedir.

Bu aşamaları şöyle sıralayabiliriz:

- Ayrıştırma (Parsing),
- Derleme (Compiling),
- Çalıştırma (Executing).

10.2. SP'LERİN ÇALIŞTIRILMASI (DEVAM...)

- Ayrıştırma işlemi şırasında SQL ifadelerinin geçerli olup olmadığı denetlenir.
- Veritabanı içinde tablo, VIEW gibi başka nesneler varsa ve bunlara gönderme yapılıyorsa, bu nesnelere ait izinlerin olup olmadığı kontrol edilir.
- Sorgu ağacı yada sıra ağacı denilen bir yapı ortaya çıkarılır.
- Ardından <u>SP'nin ismi</u> <u>sysobjects</u> <u>tablosuna</u> <u>kaydedilir</u>. Daha sonra da <u>syscomments</u> tablosuna SP'nin kodları kaydedilir.

10.2. SP'LERİN ÇALIŞTIRILMASI (DEVAM...)

- Derleme aşamasında, bir önceki aşamada oluşturulan sıra ağacı ele alınarak bir çalışma planı çıkartılır.
- Bütün çalışma planı üzerinde güvenlik ve yetkiler denetlenir.
- Bu çalışma planı, hangi aşamada hangi kontrollerin kullanılacağını veya tabloların kontrol edileceğini içermektedir.

10.2. SP'LERİN ÇALIŞTIRILMASI (DEVAM...)

Çalıştırma aşamasında, bir önceki aşamada elde edilen çalışma planına göre çalıştırma işlemi gerçekleştirilir.

 Örneğin bir SELECT ifadesi kullanılmışsa sorgu veri işlemeden sorumlu DML (Data Manipulation Language) yöneticisine iletilir.

Bir SP eğer ilk defa çağrılıyorsa, bu üç aşama gerçekleştirilir. Eğer daha önce çalıştırıldıysa sorgulama ağacı oluşturma işlemleri yapılmaz ve oldukça hızlı bir şekilde SP'nin derlenmiş hali çalıştırılır. Bunun nedeni SP'lerin derlenmiş birer nesne olmasıdır.

10.3. SP'LERİN OLUŞTURULMASI

Bir kullanıcı tanımlı prosedür oluşturmanın genel biçimi aşağıda verilmektedir.

CREATE PROC/PROCEDURE prosedur_adi

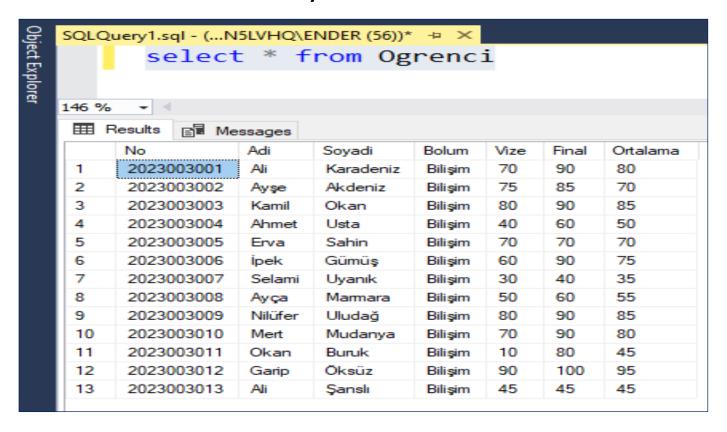
AS

SQL ifadeleri

NOT: SP oluştururken PROC deyimi yada PROCEDURE deyimi kullanılmaktadır.

10.3. SP'LERİN OLUŞTURULMASI (DEVAM...)

Örnek-1: Öğrenciler tablosu aşağıda verilmektedir. Bu tabloyu göz önüne alarak ortalaması 70'in üzerinde olan öğrencileri bulan bir Stored Procedure yazalım.

10.3. SP'LERIN OLUŞTURULMASI (DEVAM...)

Yazılacak SP kodu aşağıdaki gibidir:

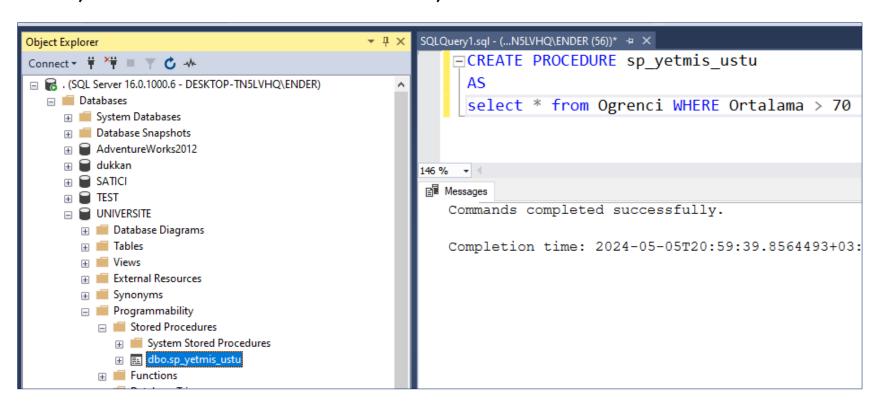
```
Object Explorer
   SQLQuery1.sql - (...N5LVHQ\ENDER (56))* 💠 🗶
       □ CREATE PROCEDURE sp_yetmis_ustu
         AS
         select * from Ogrenci WHERE Ortalama > 70
  146 %

    Messages

      Commands completed successfully.
      Completion time: 2024-05-05T20:59:39.8564493+03:00
```

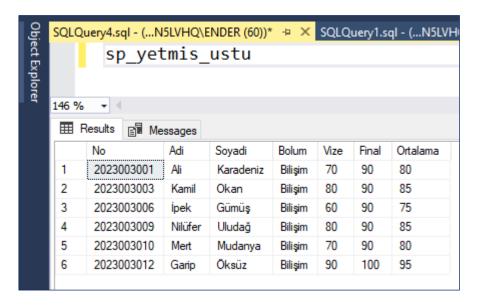
10.3. SP'LERİN OLUŞTURULMASI (DEVAM...)

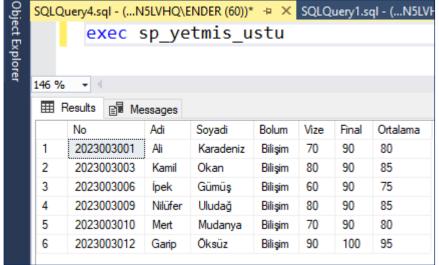
Oluşturulan SP (sp_yetmiş_ustu) obje ve kodu:

10.3. SP'LERIN OLUŞTURULMASI (DEVAM...)

Oluşturulan bir SP'nin çalıştırılmasında iki yol vardır. Ya Doğrudan SP'nin ismi yada exec SP_adi yazarak çalıştırabilirsiniz. Örneğin:

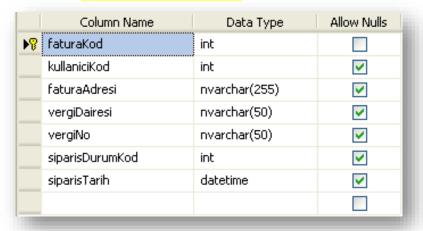

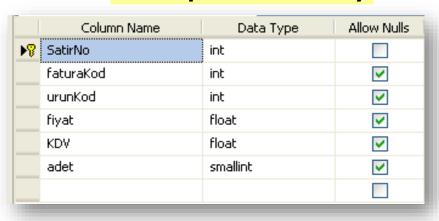
10.3. SP'LERIN OLUŞTURULMASI (DEVAM...)

Örnek-2: Gün içerisinde yapılan satışları bulan bir SP oluşturalım. Bunun için dukkan VT üzerinde yer alan tblSiparis ve tblSiparis tablo detayları aşağıda verilmiştir.

tblSiparis

tblSiparisDetay

10.3. SP'LERİN OLUŞTURULMASI (DEVAM...)

SP aşağıdaki gibi oluşturulabilir.

```
SQLQuery4.sql-(...N5LVHQ\ENDER(60))*

SQLQuery1.sql-(...N5LVHQ\ENDER(56))* * ×

CREATE PROCEDURE gunluk

AS

SELECT COUNT (*) FROM tblSiparisDetay SD INNER JOIN tblSiparis S

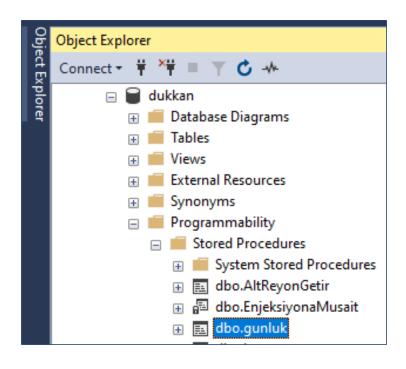
ON SD.faturaKod = S.faturaKod

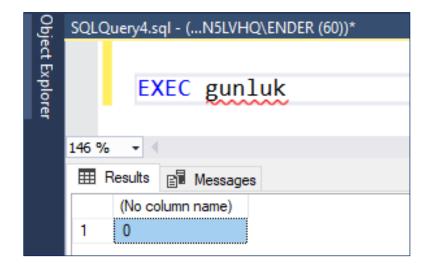
WHERE S.siparisTarih > GETDATE ()-1

AND S.siparisTarih < GETDATE ()+1
```

10.3. SP'LERIN OLUŞTURULMASI (DEVAM...)

Oluştrulan 'gunluk' SP çalıştırıldığında günlük satış yapılıp yapılmadığı aşağıda görülmektedir.

10.4. SP'LERDE DEĞİŞİKLİK YAPMAK

- Bir SP'de değişiklik yapmak için ALTER komutu kullanılmaktadır.
- ALTER komutu ile geçen dersimizde anlatmış olduğumuz WITH ENCRYPTION komutu da kullanılabilmektedir. Bildiğiniz gibi WITH ENCRYPTION komutu kodların başkaları tarafından görülmesini engellemektedir.
- ALTER komutunun genel kullanım biçimi aşağıdaki gibidir:

ALTER PROCEDURE Prosedür_ismi

AS

SQL ifadeleri

10.4. SP'LERDE DEĞİŞİKLİK YAPMAK (DEVAM...)

Daha önce oluşturduğumuz günlük satış SP'si üzeride şifreleyerek değişiklik yapalım.

```
SQLQuery6.sql - (...N5LVHQ\ENDER (56))* □ ×
Object Explorer
      EALTER PROCEDURE gunluk
        WITH ENCRYPTION
        AS
      □SELECT COUNT (*) FROM tblSiparisDetay SD INNER JOIN tblSiparis S
        ON SD.faturaKod = S.faturaKod
        WHERE S.siparisTarih > GETDATE ()-1
        AND S.siparisTarih < GETDATE ()+1
  146 % + 4

    Messages

      Commands completed successfully.
      Completion time: 2024-05-05T22:02:26.7246566+03:00
```

10.4. SP'LERDE DEĞİŞİKLİK YAPMAK (DEVAM...)

sp_helptext 'gunluk' şeklinde çalıştırıp kodları görmek istediğimizde SP kodları görüntülenmeyecektir.

```
SQLQuery6.sql - (...N5LVHQ\ENDER (56))* *> X

sp_helptext 'gunluk'

146 %  

Messages

The text for object 'gunluk' is encrypted.

Completion time: 2024-05-05T22:03:53.1789625+03:00
```

10.5. SP'LERDE PARAMETRE KULLANMAK

Standart prosedürlerde olduğu gibi **SP'lerde de prosedürlere parametre gönderilerek bir sonuç üretilebilmektedir.** Yani <mark>dışarıdan girdi parametreleri</mark> ile değer alabilmektedirler. Parametreli SP' lerin genel kullanım biçimi şöyledir.

CREATE PROCEDURE prosedur_ismi

(@parametre_ismi veri_tipi, ...)

AS

SQL ifadeleri

10.5. SP'LERDE PARAMETRE KULLANMAK (DEVAM)

Örnek: Bir kullanıcı kodu alındığında o kullanıcıya ait sepette yer alan ürünleri görmek istiyoruz. Bu işlem için 'dukkan' VT'nında yer alan tblSepet ve tblUrun

tabloları kullanılacaktır.

Object Explorer	DESKTOP-TN5LVHQ.dan - dbo.tblSepet 💠 🗶 SQLQuery6.sql - (N5L				
		Column Name	Data Type	Allow Nulls	
	₽Ŗ	kullaniciKod	int		
	8	urunKod	int		
		adet	int		

ОЫ	DESKTOP-TN5LVHQkan - dbo.tblUrun → × SQLQuery6.sql - (N5LV				
Object Explorer		Column Name	Data Type	Allow Nulls	
	▶ 8	urunKod	int		
rer		Barkod	varchar(32)	$\checkmark$	
		bolgeKod	int	$\checkmark$	
		markaKod	int	$\checkmark$	
		urunAd	varchar(255)	$\checkmark$	
		bayiFiyat	decimal(18, 4)	$\checkmark$	
		listeFiyat	decimal(18, 4)	$\checkmark$	
		Indirim	decimal(18, 4)	$\checkmark$	
		KDVoran	decimal(18, 4)	$\checkmark$	
		urunResim	varchar(55)	$\checkmark$	
		urunOzet	varchar(255)	$\checkmark$	
		urunTanitim	varchar(MAX)	$\checkmark$	
		urunDurum	tinyint		
		urunOncelik	tinyint	$\checkmark$	
		stokDurum	int	$\checkmark$	
		stokMinimum	int	$\checkmark$	
		stok Ambar Kod	tinyint		

10.5. SP'LERDE PARAMETRE KULLANMAK (DEVAM)

Buna göre yazılması gereken SP aşağıdaki gibi olacaktır.

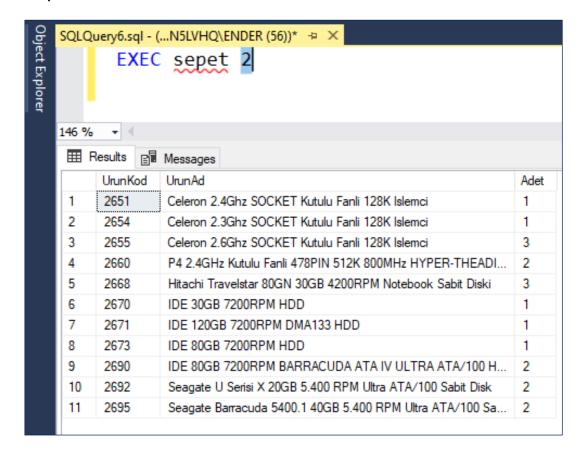
```
Object Explorer
  SQLQuery6.sql - (...N5LVHQ\ENDER (56))* - ×
      ■CREATE PROC sepet (@kullaniciKod INT)
        AS
       SELECT S.UrunKod, U.UrunAd, S.Adet
        FROM tblSepet S INNER JOIN tblUrun U
              ON U. UrunKod=S. UrunKod
        WHERE S.KullaniciKod=@KullaniciKod
  146 %

    Messages

      Commands completed successfully.
      Completion time: 2024-05-05T22:16:47.2537201+03:00
```

10.5. SP'LERDE PARAMETRE KULLANMAK (DEVAM)

Bu SP'nin çalıştırılması ise parametre verilerek aşağıdaki gibi olacaktır.

TEŞEKKÜRLER... SORULARINIZ?